

”Man kan kanske alltid
göra mer men ja ...
små myrsteg”

Slagverkspedagogers syn på fördelning av pojkar och flickor i sitt ämne.

Examensarbete
Musikpedagogexamen
Vårterminen 2013
Poäng: 15 hp
Författare: Stefan Schöning
Handledare: Maria Calissendorff

Förord

Först av allt vill jag tacka mina informanter för att ni tog er tid till att ställa upp med information som bidragit till att denna uppsats överhuvudtaget blivit av. Jag vill också tacka min handledare som hjälpt mig genom synpunkter och råd. Främst vill jag tacka dig för uppmuntrande ord och en puff åt rätt riktning när paniken slagit till, då jag bara velat kasta allt jag skrivit i soporna, då jag varit helt övertygad om att detta måste vara en av världshistoriens sämsta försök till C-uppsats...

Sist, men inte minst, vill jag tacka min älskade sambo. Utan dig hade denna uppgift aldrig blivit klar. Du har stöttat, varit kritisk, uppmuntrande, ifrågasättande, vi har diskuterat, ibland har vi varit oeniga men hela tiden har du varit på min sida. När det känts jobbigt, och jag inte varit den direkt roligaste personen att ha runt sig, har du varit lugn och förstående. Denna uppsats är till dig. Du är världens bästa Mia. Har alltid varit, kommer alltid vara. Fem plus till dig.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1. Syfte	2
1.2 Avgränsningar	2
2. Bakgrund.....	3
2.1 Teoretiskt ramverk	3
2.1.1 Genus som social konstruktion.....	3
2.1.2 Genuspedagogik	4
2.2 Forskningsläge	5
2.2.1 Könstereotypa instrument.....	5
2.2.2 Kvinnor som musiker.....	7
3. Metod.....	9
3.1 Forskningsintervju.....	9
3.2 Urval.....	9
3.3 Förberedelser och genomförande.....	10
3.4 Transkribering och analys	11
3.5 Etiska överväganden.....	11
4. Resultat	13
4.1 Beskrivning av informanterna.....	13
4.2 Reflektioner om genuspedagogik i undervisningen	13
4.2.1 Olika undervisningsstil för pojkar och flickor.....	13
4.2.2 Killgrupp - tjejgrupp eller könsblandad grupp.....	14
4.2.3 Skillnader i hur pojkar och flickor är i undervisningsrummet.....	15
4.2.4 Elever som slutar.....	15
4.3 Underrepresentation av kvinnliga slagverkare	16
4.3.1 Snedfördelningen av kön inom slagverket.....	16
4.3.2 Åtgärder mot snedfördelning av kön inom slagverk.....	17
4.4 Pedagogernas funderingar kring genusfrågor.....	18
4.4.1 Kunskaper om genus.....	18
5. Analys	19
5.1 Reflektioner om genuspedagogik i undervisningen	19
5.2 Underrepresentation av kvinnliga slagverkare	20
5.3 Pedagogernas funderingar kring genusfrågor	21
6. Diskussion.....	22
6.1 Metoddiskussion.....	22
6.2 Resultatdiskussion.....	23
6.2.1 Normer	23
6.2.2 Genusmedvetenhet.....	23
6.2.3 Förebilder.....	25
6.2.4 Genuskunskaper.....	25
6.3 Kulturskolans fortsatta utveckling - genusmedveten pedagogik i Kulturskolan.....	26
7. Litteraturförteckning.....	27
8. Bilagor.....	29
8.1 Bilaga 1 – Brev till intervjupersoner.....	29
8.2 Bilaga 2 – Intervjuguide	30

1. Inledning

Under sommaren 2010 gick jag en genuskurs anordnad av Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (KMH) vid namn "Musikundervisning på lika villkor". Där togs upp om värderingar i samhället, historiskt och fram till nu när det gäller musik, jämställdhet och genus. Under kursen presenterades teorier om att mansdominerade yrken är högre värderade än de där kvinnor är i majoritet även när det gäller musik samt instrumentgrupper. Detta fick mig att reflektera över min egen specialutbildning, den till slagverkspedagog. Jag har själv noterat bristen på kvinnor inom trumset och slagverk och håller med Jansson & Bjerrehus (2008) som skriver att:

Vi har idag kvinnliga poliser, militärer, lokförare men kvinnliga trumsetspelare är det riktigt illa ställt med. (s. 4)

Under senare år har jag som lärare och musiker noterat att det är en övervikt av slagverkare som är män. Som lärare har jag nu en kull på 72 barn, varav 13% är flickor. Jag har nämnt detta för kollegor och alla verkar ha ungefär samma kvot som jag. Av alla dessa elever slutar cirka hälften inom ett eller ett par år och min erfarenhet är att så gott som alla flickor när de är i tonåren slutar. När det gäller statistik i Kulturskolan Stockholm Stad såg det ut våren 2012 som följande:

Instrumentalpedagoger	260 st.	Kvinnor 50%	Män 50%
Instrumentelever	7963 st.	Flickor 54%	Pojkar 46%
Slagverkspedagoger	18 st.	Kvinnor 0%	Män 100%
Slagverkselever	632 st.	Flickor 17%	Pojkar 83%

(Kulturskolan Stockholm Stad, Administrativa enheten, 2012)

Jag ställer mig frågan, varför är det så få flickor? Jag tvivlar på att det beror på att flickor inte vill spela trummor. Beror det på invanda mönster hur pojkar och flickor ska vara? Kan det bero på den rådande könsfördelningen av slagverkslärare där i princip 100 % är män och att det saknas kvinnliga förebilder för dessa flickor? Eller kan det påverkas av att vi manliga lärare inte tillgodoser flickors eventuella behov för att känna sig trygga och säkra i en manlig miljö? Jag fick upp ögonen för denna sista fråga när jag undervisade en flicka som var i en grupp bestående av pojkar som spelat någon eller några terminer längre. Pojkarna var också rätt framåt. Hon hade inte spelat lika länge som de andra men hon var så pass duktig att hon klarade av att vara med i gruppen. Senare fick jag ett mail från hennes mamma där hon sa att hennes dotter var osäker ifall hon ville spela mer. Det fick mig att fundera om jag gjort något fel. Min första taktik var att starta om. Jag började ge henne lite mer bekräftelse och uppmuntran än vad jag gav de andra i gruppen. Sedan missade hon inte en lektion.

Jag har märkt i min undervisning att flickor oftare ber om ursäkt än pojkar om de skulle göra "fel". Detta gäller i princip alla flickor jag har. Jag märker att nästan alla har högre krav på sig än vad pojkar verkar ha och blir märkbart stressade om de gör "fel". Så en av mina tankar blev att det

kanske kan vara så att flickor i och med att de är i en sådan mansdominerad grupp helt enkelt behöver lite mer bekräftelse och att det är något som vi (manliga) slagverkspedagoger inte tänker på? Jag har sedan börjat undra om den sneda fördelningen av pojkar och flickor i undervisningen och om ett eventuellt behov av medveten pedagogik är något som mina kollegor på Kulturskolan Stockholm Stad också har funderat över. Därför valde jag att undersöka detta när jag skulle skriva denna uppsats.

När jag gjorde en sökning av litteratur att använda i min studie hittade jag en uppsats som jag fann intressant. Uppsatsen är skriven av två lärarstudenter på Malmös högskola och titeln på uppsatsen är *Varför är det så få tjejer som spelar trummor?* (Jansson & Bjerrehus, 2008). Uppsatsförfattarna hade gjort en undersökning som påminner om den jag planerade att göra och jag valde att göra en liknande undersökning som de hade gjort men med något mer avgränsade frågeställningar. Ett sätt att utveckla forskning är att inspireras av andras arbete och med hjälp av tidigare studier ta reda på nya fält att utforska och jag hoppas med denna studie bidra till att beskriva ett sätt att se på Kulturskolans arbete.

1.1. Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur slagverkspedagoger i Kulturskolan Stockholm Stad resonerar kring flickor respektive pojkar i slagverksundervisningen och hur de funderar över antalet flickor respektive pojkar samt möjligheter eller begränsningar till att jämna ut statistiken.

Frågeställningar blir hur tankarna går för slagverkslärare i Kulturskolan Stockholm Stad om;

- hur det är att undervisa flickor respektive pojkar
- varför det är så få tjejer som spelar trummor samt
- vad de tänker att Kulturskolan skulle kunna göra för att få in fler flickor som slagverkselever.

För att uppnå syftet har jag valt att göra kvalitativa intervjuer med fem verksamma slagverkspedagoger i Kulturskolan Stockholm Stad. Se mer under Metod i kapitel 3.

1.2 Avgränsningar

Undersökningen avgränsas till fem slagverkslärare verksamma i Kulturskolan Stockholm Stad. Informanterna har en bred kunskap och erfarenhet inom undervisning på slagverk. Alla är män med högre musikutbildning från olika orter i Sverige. Samtliga utom en har pedagogisk utbildning med inriktning på slagverk. Anledningen till att det endast är manliga informanter till detta arbete är att när denna uppsats påbörjades fanns det ingen kvinnlig slagverkspedagog anställd på Kulturskolan Stockholm Stad.

2. Bakgrund

I detta kapitel redogörs för relevanta teorier samt tidigare forskning som jag inspirerats av under arbetet med uppsatsen.

2.1 Teoretiskt ramverk

I detta avsnitt presenteras olika teoretiska perspektiv som jag använt mig av i min analys.

2.1.1 Genus som social konstruktion

Genus är ett begrepp, ett ord som kan förklaras med att människor ”görs till sitt kön” (Josefson, 2005, sid 12). Enligt Josefson men även Burr (1995) och Evenshaug & Hallen (2001) är genus en bild och uppfattning om hur en flicka eller pojke ska bete sig och ha för grundläggande värderingar i ett samhälle. Evenshaug & Hallen (2001) och Connell (2009) skriver att i praktiskt taget alla samhällen förväntas män och kvinnor att lära sig olika roller och att bete sig på olika sätt. Evenshaug & Hallen (2001) skriver att kön har en viktig roll i alla samhällen, könsrollskategoriseringen är stark. Som exempel är det ofta den första frågan som ställs när ett barn föds ”är det en pojke eller flicka?”. Barnen måste därför lära sig vad samhället anser vara ”manligt” respektive ”kvinntligt”. Utifrån de reglerna måste barnet utveckla sin upplevelse av sig själv som flicka eller pojke, där finner barnet sin Jag-känsla. Enligt Evenshaug & Hallen (2001) så utöver att hitta sin könsidentitet, med det menas att uppfatta sig själv som flicka eller pojke, omfattar köns-kategoriseringen också en könsrollsocialisation. Med det menas att barnen lär sig hur de ska bete sig med värderingar passande sitt kön i den kultur barnet växer upp i. Där har kvinnor en roll som de kallar för expressiv eller av mer relationsorienterad karaktär. Med den benämningen så innefattas att kvinnor blir uppmuntrade till omsorg, vänlighet, samarbetsvillighet och att vara sensitiva för andras behov. Mannens roll kallas för instrumentell. I den benämningen innefattas att män blir uppmuntrade till att vara dominerande, självsäkra, oberoende, målinriktade samt konkurrensinriktade.

Burr (1995) skriver att social konstruktion är en term som nästan bara psykologer använder sig utav och teorin om social konstruktion inte har en definition utan flera. Det kan sägas att de som skriver och forskar om detta är som en stor familj och som alla familjer så finns det olika uppfattningar om saker och ting. Men vad dessa familjemedlemmar har gemensamt är att teorin om social konstruktion går ut på att ha en kritisk syn på saker som vi tar för givet i världen inklusive oss själva. Författaren tar upp två exempel som till viss mån kan ge en bild av fenomenet som social konstruktion, ett om musik och ett om kön. Om musik skriver hon att bara för att vi uppfattar vissa musikstilar, exempelvis ”klassisk” och ”pop”, som olika så betyder inte det att vi ska anse att det ligger någonting i musikens natur som gör att det blir skillnad på dessa två musiktermer. Det samma skriver hon om män och kvinnor. Vår uppfattning är att det bara finns två olika kategorier av mänskligheten och det är man och kvinna. Men teorier om social konstruktion går ut på att ifrågasätta allt vi tar för givet. Så med det i åtanke kan det sägas att det finns skillnader rent kroppslig med våra könsorgan men vad är det som säger vad som är kvinnligt och vad som är manligt? Vad är maskulint och vad är feminint och vad gör oss till män och kvinnor? Connell

(2005) skriver bland annat att i de flesta jägarsamhällen historiskt fanns en genusuppdelning i hur arbetsfördelningen såg ut. Det var inte uppbyggt på biologiska skillnader, utan genusuppdelningen var ett socialt arrangemang och det tänker jag är ett sätt att se genus som en social konstruktion. Burr (1995) skriver vidare att det är kulturen som en person växer upp i som säger vad som anses vara feminint och maskulint samt att den kan vara olika beroende på tid och plats i historien. Det anser jag överensstämmer med vad Connell (2009), Evenshaug & Hallen (2001) samt Josefson (2005) skriver. Josefson skriver bland annat att vad som innefattar föreställningar om genus kan vara helt olika i olika kulturer. Som exempel kan män i olika muslimska länder bära långkjol som kallas "bobo" och hålla andra män i handen. Detta skulle i andra samhällen och kulturer kunna anses "omanligt" med en risk att en pojke som bär "bobo" skulle anses avvikande. Författaren beskriver också att det i Sverige kan anses flickaktigt att rida medan det i Latinamerika anses manligt. Också tiden spelar roll för hur det anses att personer ska uppföra sig i sitt kön. På 1700-talet i Sverige ansågs det till exempel vara typiskt manligt att gråta högt medan vi idag sällan ser en man gråta offentligt.

2.1.2 Genuspedagogik

Svaleryd (2003) skriver att genuspedagogik kan beskrivas som att en pedagog ska vara medveten om genus och använda den kunskapen i sitt pedagogiska arbetssätt. Svaleryd säger att genuspedagogik ska genomsyra all form av utbildning, oavsett ålder, kön och utbildningsnivå. Enligt författaren är det viktigt att som pedagog vara insatt i hur samhällsideal och samhällsstrukturer samt hur pedagogens egna värderingar och samhällets värderingar ser ut. Det är sedan viktigt att utifrån denna kunskap och medvetenhet undervisa så att alla elever får samma förutsättningar att utvecklas oavsett kön. I Utbildningsdepartementets *Läroplan för förskolan* (1998) står det att läsa om:

Vuxnas sätt att bemöta flickor och pojkar liksom de krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma flickors och pojkars uppfattning om vad som är kvinnligt och manligt. Förskolan skall motverka traditionella könsmonster och könsroller. Flickor och pojkar skall i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller. (Skolverket).

Med det i åtanke är det intressant att läsa vad Olofsson (2007) skriver. Enligt författaren var det på 1970 - talet lätt att vuxna försökte beröva barnen sin naturliga vilja att leka i förskola och skola. Som exempel fick en del pojkar inte leka med pistoler och en del flickor fick inte leka med Barbie. Pojkar fick inte bära blått och flickor fick inte bära rosa. Det anser hon inte är *genusmedveten pedagogik*. Tanken med genuspedagogik är inte att beröva barnen sin naturliga vilja att leka utan att berika den, att visa att det finns alternativ och uppmuntra den viljan. En pojke kan leka med Barbie och en flicka kan leka med pistoler. Kjellberg (2005) skriver att stereotypa genutmärkta skillnader måste synliggöras i skolor och ungdomars vardag överlag. Detta för att vi ska kunna se dessa mönster för att på så sätt kunna sätta in åtgärder som är nödvändiga för en positiv utveckling mot att bryta just dessa mönster. För att kunna göra detta måste det skapas lika villkor och likabehandling för båda könen menar hon. Författaren poängterar att målet inte är att flickor och pojkar ska bli "lika" utan att bredda synen på hur könsgrupper kan bete sig gentemot de stereotypa traditionella rollerna vi fortfarande lever i. Författaren skriver också att läroplanen i skolan lägger stort ansvar på lärarna när det kommer till hur elever uppfattar manligt och kvinnligt. Med det menar hon att hur lärarna bemöter eleverna bidrar till vad eleverna sedan uppfattar som feminint respektive maskulint.

Här menar hon att, som det står i Läroplanen för förskolan (se ovan), lärare ska ”motverka traditionella mönster”. Hon skriver att:

Lärare ska vara aktiva och medvetna i sitt arbete mot diskriminering och för jämställdhet vilket delvis handlar om att titta på sina egna attityder och värderingar samt det egna sättet att vara och agera. (Kjellberg, 2005, sid 9)

Bondestam (2004) skriver att modern vetenskaps syfte är att vara neutral och objektiv men historiskt sett är det paradoxalt styrt av ett visst kön, etnicitet och samhällsklass. Oftast är det västerländska män från en högre samhällsklass som skapat *normer*. Han skriver att de ”har använt sin egen kropp som modell för människans kropp, sitt eget språk för modell för språket, samt sin egen förståelse och vetande som modell för vetande” (Bondestam, 2004, sid 10). Författaren skriver att det har gjorts studier hur lärare bemöter elever, elever bemöter lärare och hur elever bemöter varandra i det pedagogiska rummet. I resultatet av dessa studier framkommer att i övervägande del är det män som talar oftare, avbryter mer, får mer plats och mer uppmärksamhet än vad kvinnor får men oftast är detta i subtila drag, det vill säga svåra att urskilja. Oftast så lägger lärarna inte ens själva märke till detta. Han påpekar också att det i ett fåtal studier finns kvinnor som talar, avbryter och får mest plats liksom det finns kvinnor och vissa grupper som utvecklat en strategi för att komma igenom könsmönstret i rummet. Författaren väljer att använda ordet *könsmedveten pedagogik*. Med det menas att läraren inte ska argumentera för genusteorier, feminism eller annan könskategorisering i sin undervisning, utan vara medveten om dessa teorier och när det är relevant föra fram dessa teorier. Han anser att det är en viktig del av studenters lärande i det ämnet pedagogien undervisar. Med detta avsnitt hoppas jag att läsaren har fått en bild av vad mitt teoretiska ramverk innehåller och betyder samt hur mina tankar går inför övriga delar i den här uppsatsen.

2.2 Forskningsläge

Här redovisar jag studier som skrivits av andra och som jag anser är relevant till det jag undersöker i denna uppsats.

2.2.1 Könsstereotypa instrument

Öhrström (1989) skriver att redan vid så tidig ålder som romarriket och antiken fanns det en klar uppdelning bland instrumenten och författaren skriver att de här traditionerna är svåra att förändra. Bland annat skriver hon att det genom historien har varit vanligare att kvinnor har spelat svagt klingande instrument och män har spelat starkt klingande instrument. En anledningen till det kan ha varit att de högljuda instrumenten var krigiska instrument, som horn och trumpet skriver hon. Öhrström (1989) beskriver också hur klaverinstrument under 1700-talet var ett ljudsvagt instrument som blev accepterat för kvinnor att spela men i och med att instrumentet var dyrt så var det endast privilegierade kvinnor som kunde utöva detta instrument. Om de privilegierades instrumentval kommer jag skriva mer om längre ner i detta stycke. Andra ljudsvaga instrument som ansågs accepterat för kvinnor att spela var luta och harpa, där den senare faktiskt blev så förknippad med kvinnor att den första kvinna anställd i en symfoniorkester, som för övrigt var väldigt manligt präglad, var just en harpist skriver hon. Detta är liknande det Derkert (2003) beskriver. Hon skriver även om instrumentet sång som ett accepterat instrument för kvinnor. Författaren beskriver att om det nu var så att kvinnor stod på scenen var det mest som sångerskor men även som harpister som

historiskt var och är starkt förknippad med kvinnlighet och det överensstämmer just med vad Öhrström (1989) skriver. Öhrström (1989) och Derkert (2003) skriver också att klaverinstrument och speciellt piano har kvar sin starka ställning i flickors uppfostran. För att återkoppla till de privilegierades instrumentval vill jag nämna det Derkert (2003) skriver om 1800-tal och långt in på 1900-tal samt Malmströms (1996) mer specifika text om 1950-talet. Derkert (2003) skriver att mellan hemmet och det offentliga fanns salongen. Med salongen menar författaren just de borgerliga privilegierades hem. Där arrangerades det konserter och oftast var det kvinnor som anordnade dem. Där kunde proffs, amatörer, män och kvinnor musicera tillsammans och klaverinstrument var det vanligaste utövande instrumentet för kvinnor och det överensstämmer med vad Malmström (1996) skriver när han beskriver att det under 1950-talet fortfarande hörde till traditionen att särskilt flickor i de privilegierades hem skulle lära sig att spela piano. När det gällde pojkars instrumentval var det oftast trumpet som gällde. Detta för att pojkarna troligen hade jazzmusiker som förebilder skriver författaren.

Öhrström (1989) skriver vidare att dansmusiken med instrument som fiol, klarinett och dragspel kan räknas till mannens område. Men inom svensk bondekultur är det intressant att läsa det författaren skriver om just ett starkt klingande instrument, horn. Det instrumentet är enligt svensk tradition förknippat med kvinnans roll inom bondesamhället. Med anledning av kvinnors sysslor i fäboden var det vanligt att kvinnor spelade horn eller lurar. Återigen kommer kopplingen till sång som könsstereotyp instrument när författaren skriver att sången var ett vanligt kvinnoinstrument då kvinnan var förknippad med hemmet. Med det menar hon att kvinnan tog hand om barn och var traditionsbärare inom lockrop, kulning och arbetsånger. Så instrumentanvändningen har alltså haft en stark koppling till ett könsrollsbundet regelsystem historiskt. När dessa har rubbats har det oftast berott på ekonomiska eller demografiska faktorer skriver hon.

I nyare studier som mer har fokus på musikskolor och modern musik som pop/rock/blues/rap går det också att läsa om könsstereotypa instrument. Borgström Källén (2011), Björck (2011), Wrede (2008), Andersson & Hallman (2010) och Selander (2010) är inne på samma spår. I deras resultat går det att uttyda ett tydligt mönster i pojkars och flickors instrumentval och att dessa instrument har en klar könskodning. Borgström Källén (2011) skriver i sin avhandling om genuskodad undervisning att hon såg typiska genusmärkta instrumentval. Det starkast manliga var slagverk och det starkast kvinnliga var sång. Men även bas, gitarr och keyboard/piano hade en stark genusmärkning. Detta beskriver också Andersson & Hallman (2006) när de beskriver snedfördelning i musikskolan där det är fler tjejer än killar i körverksamhet men fler killar än tjejer som spelar i band. Tjejer spelar främst träblås-stråk-piano-solosång och killar spelar elgitarr-trummor-bas-bleckblås. Dessa instruments könsuppdelning bekräftas också av Selander (2010). Björck (2011) skriver också att vissa genrer är typiskt maskulina såsom traditionell hårdrock, heavy metal och gangsterrap. Hon skriver också att det genomgående finns strukturella skillnader i hur män och kvinnor utövar musik inom populärmusiken och detta överensstämmer med Andersson & Hallman (2010) när de skriver om de tydliga skillnad på vilka band pojkars och flickor föredrar att lyssna och spela i. Pojkars valde mest "tyngre" band medan tjejer valde "lätta" band. Björck (2011) skriver också att kvinnor inte bara på scenen är minoriteter utan även runt om så som musiktekniker, festivalarrangörer och skivbolagsrepresentanter. Hon skriver också att det enda undantaget i detta är positionen som sångerska. Författaren problematiserar frågan genom att skriva att genom att utgå ifrån att alla har lika villkor så borde då den stora dominansen av män rimligtvis bero på att de har ett större intresse eller att de är duktigare på detta område men om det går att se obalansen på ett mer komplext sätt kan det klassas som en fråga om social rättvisa. Det dessa författare skriver om är

intressant för min uppsats med tanke på att jag har försökt att studera varför det är så få tjejer som spelar trummor där jag tolkar det som att trummor enligt könsnormer blir ett manligt instrument. Där kan könsstereotypa instrumentval vara en fråga att fundera över och jag har inspirerats av ovan litteratur till min studie.

2.2.2 Kvinnor som musiker

Kjellberg (2007) skriver att det enligt dokumentation i västvärlden historiskt sett oftast varit män som utövat ett musikaliskt instrument. Det var vid renässansen som flera exempel på musicerande kvinnor dokumenterades. Då var det uteslutande kvinnor från privilegierade samhällskick som fick musicera men det var olämpligt för en dam att hantera ett instrument. Om så gjordes skulle det utföras i slutna miljöer. Flickor var uteslutna från den grundläggande musikundervisningen för de privilegierade under renässansen och medeltiden. Sångskolor var reserverade för pojkar och det skulle dröja långt in på 1800-talet innan flickor hade samma rättigheter till skola, universitet eller annan högre utbildning.

Under 1880- och 1890-talet i USA och England ansågs det inte respektabelt för kvinnor att sälja någonting (O'Brien, 2002). Hon beskriver att det under början av 1900-talet luckras upp och att spela på scen som kvinna ansågs legitimt men det fanns samtidigt en risk att bli sedd som prostituerad. Oftast spelade då kvinnor i en privat krets och det vanligaste instrumentet var piano. Om kvinnan tog betalt för tjänsten fick hon göra så men på egen risk att bli stämplad som prostituerad. Det var inte förrän bluesen och kommersialiseringen, som kom i och med att grammofonskivor blev tillgängligt, som kvinnliga artister och musiker kom ut till den breda marknaden och då oftast som sångerskor skriver hon. Som instrumentalist var piano det instrumentet som ansågs historiskt "lämpligt" för en kvinna. I slutet på 1920-talet uppkom fenomenet "tjejband". Det var då en respons för att komma in i den mansdominerade jazzvärlden som "tjejdansband" eller "kvinnoorkester" uppkom men de blev sedda som ett nymodernt jippo och blev inte tagna på allvar skriver författaren. Även en del band med bara kvinnor föll för trycket och började kalla sina band för sexistiska namn och det splittrade kvinnogrupperingen. En del tyckte det var legitimt att använda sig av en mer sexistisk framtoning av den anledningen att om de kunde bidra med att inspirera unga tjejer att börja spela så var det bara positivt medan en del tyckte att det bara bidrog till att kvinnliga band och musiker inte togs på allvar skriver hon.

O'Brien (2002) beskriver också hur det när andra världskriget bröt ut öppnades arbetsmöjligheter för musicerande kvinnor att ha friheten att ta männens plats i orkestrar, men den tiden blev kortvarig. När kriget tog slut och männen kom tillbaka blev kvinnorna utmanövrerade som instrumentalister och fick backa tillbaka. Sångerskorna under 1940-talet var alltid förknippade med storbandet de var med i men under 1950-talet blev det allt vanligare att sångerskorna stod på egna ben som solister och stjärnor. Malmström (1996) skriver att det under 1960-talet fanns få popmusiker som var kvinnor och de band som fanns med kvinnor verkade ha samma problem som O'Brien ovan beskriver under 1940-talet, att få samma status som män. Där blir det intressant att läsa vad Björck (2011) skriver om sin egna erfarenheter som trumslagare. Hon beskriver att hon som trumslagare märkte distinkta rollerna som fanns inom bandkultur. Tjejer sjöng oftast. Det var väldigt ovanligt med kvinnliga instrumentalister konstaterar hon. I skolorkestern så spelade hon slagverk. I övningsrummet trumset. Hon och hennes tjejkompisar gjorde trevande försök till att forma band men visste inte riktigt hur de skulle gå tillväga. När hon senare kom in på musik-

högskoleutbildning märkte hon att killarna flugit förbi i erfarenhet i att spela i band så hon kände att hon inte hade en chans att jämföra sig med killarna i erfarenhet att spela trummor tillsammans med andra. Malmström (1996) men även Björck (2011) skriver att faktum är att popmusiken var och är en mansdominerad värld. Malmström (1996) skriver att i princip alla viktiga poster förr inom popbranschen uppehölls av män vilket även överensstämmer med vad Björck (2011) skriver om nutida poster. Malmström (1996) skriver också att männen talade samma språk och var uppfostrade på samma sätt och om en kvinna försökte komma in i den världen så var hon tvungen att anpassa sig. Han skriver också att männen nog inte medvetet var könsdiskriminerande men det var onekligen svårt för kvinnor att få samma status som männen.

Ett perspektiv kring kön och att vara musiker anser jag är om det finns skillnader i hur kvinnor och män representeras i det offentliga. Om objektifiering av kvinnliga musiker i media skriver Malmström (1996) att fokus på kvinnors utseende är konstant men att kvinnor har fått mer makt och kan nu avgöra själva hur de vill porträtteras än tidigare i historien. Kvinnor är inte lika beroende av män som förr. Men ändå så anspelar vissa kvinnliga artister extremt mycket på sexualitet. Författaren tar Madonna som exempel där han säger att hon gör en parodi av den traditionella kvinnorollen men han undrar också för vem exponeringen egentligen är till för? Troligtvis mannen skriver han. Författaren skriver att det blir intressant när det jämförs med manliga artister. Där har det traditionellt inte varit exponering av mäns kroppar utan rösten, musiken, ansiktet, frisyren och klädseln. Där blir det intressant att läsa vad Ganetz (2009) skriver att det inom popkulturen är en tydlig skillnad på hur kvinnliga artister och manliga artister uppfattas. Hon skriver om en situation under en uttagning i ett musikprogram där två av jurymedlemmarna ska avgöra ifall en tjej ska gå vidare eller inte. Den ena vill inte det men den andra vill det för att hon är så söt. Detta scenario skulle aldrig uppstå om det är en kille, även om det kanske noteras att han ser bra ut skriver hon. Hon skriver också att genusslentrinen inte är någon form av konspiration utan att det historiskt och vanemässigt upprepas av både män och kvinnor. Malmström (1996) fortsätter beskrivningen med att säga att efter 1960-talet så har det hänt något. Män på scenen ska nu i mycket större omfattning framhäva sin kropp och sin manliga sexualitet. Manliga artister genom media framställs som objekt i lika stor grad som kvinnor nu för tiden. Författaren menar inte att kvinnliga musiker och artister är mindre objektifierade nu utan att män har fått friheten eller tvånget att exponeras på samma sätt som kvinnor traditionellt. Författaren skriver att det är en väsentlig skillnad på antal kvinnliga artister som gjort betydelsefulla insatser för musiken från 1980-talet och framåt än förut. Han betonar också att de då har gjort det genom sina egna insatser och villkor och inte på männens. Avslutningsvis vill jag nämna det Öhrström (1989) skriver att nuförtiden spelar kvinnor i princip alla instrument men det finns fortfarande tydliga mönster hur stark traditionen är. Som exempel finns det fortfarande väldigt få professionella trumpetare som är kvinnor skriver hon.

3. Metod

För att inleda sökandet efter litteratur började jag att läsa ett antal uppsatser i mitt ämne. Sedan gick jag igenom författarnas litteraturförteckning där jag hittade litteratur som jag ansåg var relevant för min undersökning. Den litteraturen ledde mig sedan vidare till annan litteratur. Under arbetets gång fick jag också söka en del egen litteratur vilket inte var det enklaste alla gånger. Men tack vara Kungl. bibliotekets bibliotekarier och egen efterforskning fick jag fram den litteratur jag ansett nödvändig till denna uppsats.

Jag har valt att göra en kvalitativ forskningsintervju i form av en halvstrukturerad livsvärldsintervju. I och med att mitt forskningsområde är brett och innehåller flera personers uppfattningar och erfarenheter ansåg jag det vara den formen av intervju som var mest lämpad att använda. Nedan beskrivs vad kvalitativ forskningsintervju samt halvstrukturerad livsvärldsintervju är och jag kommer att redogöra för hur intervjuerna utförts samt etiska aspekter jag har utgått ifrån.

3.1 Forskningsintervju

Kvale (1997) beskriver en kvalitativ forskningsintervju som att: ”Man bygger upp kunskap: det rör sig bokstavligen om ett samspel, om ett utbyte av synpunkter mellan två personer som samtalar om ett ämne av gemensamt intresse” (Kvale, 1997, sid 21). Till skillnad mot kvantitativ intervju, där det ofta används ett strikt frågeformulär, så är en kvalitativ intervju mer flytande. Precis som författaren beskriver är det mer ett givande och tagande mellan intervjuaren och den intervjuade. En halvstrukturerad intervju är enligt författaren inte ett vanligt samtal där deltagarna spontant följer samtalets naturliga gång men inte heller ett samtal som är hårt strukturerat. Med det menas att intervjuaren ställer en fråga som sedan den intervjuade, med egna ord spontant berättar kring. Intervjuaren utgår från en intervjuguide där temat finns samt frågor som kan ställas runt temat. Personen som intervjuar kan också ställa följdfrågor. En livsvärldsintervju är ”En intervju vars syfte är att erhålla beskrivningar av den intervjuades livsvärld i avsikt att tolka de beskrivna fenomenens mening” (Kvale, 1997, sid 13). En livsvärld är intervjupersonens verklighet samt hur den personen uppfattar sin verklighet. Syftet med intervjun är att förstå den intervjuades syn och dennes upplevelse och förhållande till respektive intervjufråga och intervjuarens uppgift är att sätta sig in i den intervjuades värld och försöka se saker från dennes perspektiv. Eftersom jag valt halvstrukturerad intervjuform så styr informanten samtalet. Jag har genom att ställa frågor inom vissa teman kunnat påverka vilka ämnen som kommit upp men om informanten inte velat fortsätta vidare på ett visst ämne så har det inte blivit så. I resultatet framkommer det att alla informanter inte är med i varje teman då inte alla informanter pratade om samma saker.

3.2 Urval

Jag har begränsat min population till slagverkspedagoger anställda på Kulturskolan Stockholm Stad. Den populationen valdes för att det är där jag själv är verksam som slagverkspedagog samt i och med att jag vill göra en kvalitativ undersökning då ansåg mig behöva en viss förståelse för

informerarnas arbete. Jag har valt att göra intervjuer med fem personer inom pedagogisk undervisning på slagverk och valde att göra ett självselektionsurval. Ett självselektionsurval innebär att till exempel genom en annons ansöka om intervjuobjekt (Esaiasson, 2007). Jag började med att skriva ett brev till mina 17 slagverkskollegor med en förfrågan om informanter till min uppsats. Där förklarades vad uppsatsen skulle handla om (se bilaga 1). Sedan träffade jag kollegorna på ett möte där brevet delades ut. Jag fick positiv respons av ett fåtal men inte tillräckligt för att kunna genomföra en studie. Därför ringde jag kollegor som jag trodde skulle ställa sig positiva till en intervju och dessa tackade ja. Problemet med detta sätt att göra mitt urval är att det kan uppstå frågor om jag eventuellt står för nära mina informanter i och med att vi är kollegor och jag känner dem. När jag gjorde mitt urval kände jag inte mina informanter mer än att jag träffat dem ett fåtal tillfällen under möten på arbetsplatsen. Det kringgår dock inte det faktum att vi har liknande arbeten och intresse för undervisning och slagverk som gör att vi har någonting gemensamt. Det har kunnat påverka resultatet genom att informanterna kanske inte vågat säga vad de egentligen tycker och tänker om de frågor jag ställde på grund av det att vi arbetar tillsammans och träffas regelbundet ett par gånger per år i ämneslärmöten, konserter och dylikt. De har då kanske inte velat blotta sig i något av de ämnen vi har pratat om. Om jag valt att göra en anonym enkätundersökning hade hela resultatet sätt annorlunda ut eftersom det då inte finns någon risk för informanter att blotta sig. Dock så skulle resultatet bli snävt eftersom jag då skulle vara tvungen att skriva specifika frågor och då inte få en större bredd och förståelse i svaren. Men min uppfattning efter att jag transkriberat och min känsla under intervjuerna är att informanterna pratade öppenhjärtligt men samtidigt kan jag inte veta om de har kunnat vara ärliga i sina svar eller inte.

Jag gick också in i arbetet med en viss förförståelse i ämnen, inte enbart om slagverk och elever utan även om genus. I och med att jag har egna tankar kring ämnet jag undersökt och också har kunskaper i ämnet kan mitt sätt att ställa följdfrågor och förhålla mig till informanterna påverkas eftersom jag kanske undermedvetet vill förstärka något jag själv tänkt. Detta är något jag dock medvetet försökte undvika och på vilket sätt redogör jag för i metoddiskussion i kapitel Diskussion.

3.3 Förberedelser och genomförande

Innan intervjun förberedde jag mig genom tre steg i enlighet av vad Kvale arbetat fram (Kvale 1997). Det var genom att:

1. Fundera på vad det är som ska undersökas.
2. Varför ska detta undersökas.
3. Hur jag ska gå tillväga för att få en sådan bra intervju som möjligt.

Sedan gjordes en intervjuguide (se bilaga 2). Jag tog därefter kontakt med informanterna och bestämde tid och plats. Platserna var på deras arbetsplats förutom en informat där intervjun gjordes i hans hem. Under intervjuerna använde jag mig av inspelningsutrustning samt anteckningsblock.

3.4 Transkribering och analys

Efter att intervjuerna var gjorda så inleddes arbetet med att framför datorn ordagrant skriva ner vad som sades. Detta för att kunna få en genuin bild av hur samtalet fortlöpte. Sedan skrevs intervjuerna ut och för att bearbeta texten har jag använt mig av kvalitativ textanalys. I Esaiasson (2008) står det att läsa om kvalitativ textanalys:

Det finns flera skäl att använda den textanalytiska metoden framför den kvantitativa innehållsanalysen. Ett viktigt skäl är att helheten i texten, det centrala som forskaren är ute efter att fånga in, antas vara något annat än summan av delarna (de detaljerade analysenheterna). I mindre mystiska ordalag betyder det att vissa passager i texten anses vara viktigare än andra. Ett annat men närliggande skäl är att den eftersökta innehållet i texten ligger dolt under ytan och endast kan tas fram genom en intensiv läsning av texten. (Esaiasson, 2008, s.237).

Jag har för att göra en kvalitativ textanalys inlett min analys med närläsning, det betyder att jag efter att texterna skrivits ut läste igenom texten flera gånger för att sedan sammanfatta dem var för sig. Med sammanfattning menar jag att det redigerades från talspråk till ett skriftspråk. Svordomar, upprepningar, stakningar togs bort och grammatiska fel korrigerades till ett korrekt skriftspråk. Därefter sökte jag genom närläsning teman i intervjuerna. Alla intervjuer blev unika och gick i egna spår eftersom informanterna svarade på frågorna på sitt sätt. Med det menar jag att i och med att informanterna har olika syn på saker så gick alla intervjuer i olika riktningar beroende på hur informanterna svarade. Men i bearbetningen av materialet så såg jag ändå samma ämnen dyka upp om och om igen under de olika intervjuerna. Det var dessa återkommande ämnen som jag gjorde teman utav och dessa teman blev mina underrubriker i resultatet. När sedan dessa teman blev urskilda så skrev jag ner vad de informanter som pratade om samma tema sa i respektive intervju. Sedan blev de olika teman sammansatta i tre huvudrubriker som kan läsas i resultatet. I analysdelen jämfördes vad de olika informanterna sagt samt vad tidigare forskning relevant till resultatet kommit fram till. I mitt resultat kan det synas att inte alla informanters svar finns under varje tema. Skälet är att alla teman inte kom upp under alla intervjuer på grund av att jag som intervjuare försökte låta den intervjuade prata ur sin livsvärld och inte styra genom alltför detaljerade frågor. Jag tror att det ledde till att vissa ämnen inte diskuterades då informanten inte tog upp det självmant.

3.5 Etiska överväganden

Innan intervjuerna påbörjades förklarades att intervjuerna var konfidentiella. ”Med konfidentialitet menas att privat data som identifierar informanterna inte kommer att redovisas” (Kvale 1997, sid 109). Med detta menar Kvale att datan som inkommer ej får redovisas på ett sådant sätt så att källan avslöjas. Det är otillåtet att i redovisningen av en konfidentiell intervju avslöja informantens privatliv och identitet. Detta kan på enklast sätt elimineras genom att ändra informantens namn, och att i resultatet inte avslöja ålder eller annan information som kan avslöja vem personen är. Om data skulle komma fram som uppsatsförfattaren anser är viktig för arbetet men som då kan avslöja vem källan är kan undantag göras, men då är följande steg viktiga att vidta. För det första att ta kontakt med källan och förklara situationen och be om tillåtelse. Det andra att skriva ett skriftligt kontrakt med informanten att denne har godkänt att källan avslöjats.

En annan etisk fråga som dök upp var vem som ska ha tillgång till datan. En självklarhet är att jag

har tillgång till datan men även min handledare, opponent samt examinator kan komma att ha tillgång till datan. Min handledare för att kunna ge mig råd och vägledning samt min opponent och examinator för att dessa ska kunna kontrollera att datan stämmer. Detta meddelades till informanterna före intervjuerna och samtliga gav sitt samtycke till detta.

4. Resultat

Här kommer jag att redovisa det som mina informanter berättat om under intervjuerna. Under processen att sammanfatta resultatet visade det sig som jag nämnt tidigare att informanternas svar kunna organiseras i tre huvudområden. Dessa blev de huvudrubriker som resultatet är indelat i. De tre rubrikerna blev *Reflektioner om genuspedagogik i undervisningen*, *Underrepresentation av kvinnliga slagverkare* samt *Pedagogernas funderingar kring genusfrågor*.

4.1 Beskrivning av informanterna

Mellan den yngste och den äldste informanten skiljer det sig cirka 30 år. Informanter har gått musikgymnasium, folkhögskolor eller annan eftergymnasial utbildning med musikinriktning. Alla utom en har högskoleutbildning och alla är anställda på Kulturskolan Stockholm Stad. Hur länge informanterna varit anställda varierar mellan 3 och 32 år. Mina informanter har olika antal elever utifrån att de arbetar olika mycket. De har tillsammans totalt 259 elever varav 42 elever är flickor. I resultatet har jag valt att kalla mina informanter för 1, 2, 3, 4 samt 5.

4.2 Reflektioner om genuspedagogik i undervisningen

Som jag nämnt tidigare tydliggjordes under resultatbearbetningen även teman inom respektive huvudområden och det är dessa som är respektive områdes underrubriker. Under detta område beskrivs vad informanterna anser om *Olika undervisningsstil för pojkar och flickor*, *Killgrupp - tjejgrupp eller könsblandad grupp*, *Skillnader i hur pojkar och flickor är i undervisningsrummet* samt *Elever som slutar*.

4.2.1 Olika undervisningsstil för pojkar och flickor

Informant 1 säger att när han började undervisa hade han samma lärostil mot båda könen men att han senare har gjort vissa anpassningar utifrån kön. Med det menar han att han har parat ihop fler tjejer i grupper. Informant 2 säger att han inte har någon speciell lärostil om det är tjejer eller killar men han säger också att tjejer generellt går framåt fortare så att det då blir att han måste ändra om i grupper så att de eleverna kan utvecklas. Informant 4 menar att han inte gör någon skillnad. Han säger:

Nej. Dom (tjejer och killar) är equal. (Informant 4)

Informant 5 säger att han har så få tjejer som spelar trummor och är därför nog lite trevligare mot tjejerna. Han menar:

[...] jag tror att det är så omedvetet. (Informant 5)

Han menar att han inte heller har någon speciell undervisningsstil men är nog lite mer mån om att tjejerna ska hänga med och tycka att det är kul. Hos informant 3 kom frågan inte upp.

4.2.2 Killgrupp - tjejgrupp eller könsblandad grupp

Informant 1 beskriver att tjejer i grupper med killar ibland kanske kan känna sig lite mer osäkra än killarna. Han säger:

[...] det kanske är så att de vill göra "rätt" och frågar: Är det rätt? Istället för att spela och gå på känsla. Detta kan bero på indoktrinering och påverkan av vår sociala miljö och att tjejer i ett traditionellt manligt sammanhang med killar blir mer osäkra på sin identitet [...] (Informant 1)

Han berättar också om en situation när han hade en flicka och en pojke tillsammans där pojken störde flickan under lektion. Efter ett tag slutade pojken och informanten satte in tjejen med två andra tjejer. Han märkte då att det funkade bättre för henne att ta till sig undervisningen. Han berättar också hur han ser på att ha bara tjejer i samma grupp. Han säger:

När det är tre tjejer i en och samma grupp så kommer de varje gång känna att, näe det här är normalt, det är en norm. Normen blir att det inte är något konstigt. Så därför tycker jag att det är ganska bra [...] och det har också föranlett att jag har satt ihop fler tjejer med varandra. (Informant 1)

Informant 3 kan däremot inte se att tjejer på något sätt skulle ha svårt att kunna identifiera sig som trumslagare. Han säger:

Nej jag har aldrig lagt märke till någonting sådant. (Informant 3)

Han tycker inte heller att det spelar någon roll om det är kill- eller tjejgrupper. Det är vilken nivå och tid som passar eleverna som är viktigast. Informant 4 berättar att han själv tog in tjejer som stod i kö och skapade tjejgrupper för han har märkt att vissa instrumentgrupper är kvinno-dominerade och andra är mansdominerade och att detta var ett sätt att skapa en Kulturskola för fler. Han beskriver att han har en teori att tjejer kanske känner sig förtryckta. Han säger:

Och det kan hända att de känner sig förtryckta lite grand när det är killgrupper därför ville jag göra just tjejgrupper också. (Informant 4)

Han beskriver också hur han har könsblandade grupper där tjejerna spelar med killarna och att det inte är något problem alls. Informant 5 säger att det vore bra om det kom in fler tjejer som spelar trummor för de grupperna han har som är könsblandade blir oftast väldigt bra. Det skapar ett helt annat lugn säger han. Hans säger:

[...] och då kanske killarna snäpper upp sig lite grand i början och får en bättre start. Lite så kan jag väl känna ibland att det kan vara. (Informant 5)

Han säger också att han märkt att flickor som börjar i yngre ålder har lättare för sig bland annat genom att de har en mycket bättre motorik än de flesta pojkar i samma ålder. Hos informant 2 kom frågan inte upp.

4.2.3 Skillnader i hur pojkar och flickor är i undervisningsrummet

Informant 1 säger att tjejer när de är lite yngre är blyga och har svårt för att ta för sig. Även om de känner honom vågar en del tjejer inte spela ensamma utan vill att han ska spela med. Informant 2 upplever att flickor som börjar spela i yngre åldrar har mycket lättare för sig än pojkarna. Han säger:

De har ofta lättare att förstå instruktioner, lättare att få ihop det som ska spelas och de spelar ofta bättre. (Informant 2)

Informant 4 säger att många tjejer lär sig snabbare och är mer försiktiga men att han också haft tjejer som är jätteriviga och tar för sig. Han tycker att alla är lika och att det inte finns några generella drag. Ibland tar killarna all plats och ibland tar tjejerna all plats Han säger:

Barn är olika individer oavsett om de är tjejer eller killar. (Informant 4)

Informant 5 säger att tjejerna kommer på lektionerna, är duktiga och att de lär sig. De har oftast en mycket större motorisk fördel i början men de har inte samma driv som killarna verkar ha för att bli trummisar. Han säger:

[...] de kanske inte har samma mål helt enkelt [...] det kan ju vara det. (Informant 5)

Han säger också att tjejer inte ”snöar” in lika mycket i rollen som trummis som killar oftast gör. Han säger att det ibland kommer killelever som vill visa olika youtubeklipp på trummisar de gillar. Detta gör i princip aldrig tjejer säger informanten. Hos informant 3 kom frågan inte upp.

4.2.4 Elever som slutar

Informant 1 säger att det är svårt att hålla kvar elever oavsett kön i tonåren men det är mycket vanligare att tjejer slutar än killar. Han tror att identiteten som slagverkare påverkar. Han säger:

Men det är väl för att det inte finns någon riktig identitet där tror jag. På samma sätt som det finns för killar, det är inte lika självklart. (Informant 1)

Informant 2 säger att det är runt gymnasieåldern som tjejerna slutar och att det oftast är andra intressen som tar över då. Han tycker det är synd för oftast är de duktiga och han vill att de ska fortsätta. Han säger:

[...] Jag har väl egentligen bara haft en tjej som har gått gymnasiet och gått på slagverk [...] är verkligen ett undantagsfall och det kan ju också göra att det blir svårare att rekrytera om det inte finns äldre förebilder. (Informant 2)

Informant 3 säger att det är sällan tjejer i högstadiet eller gymnasiet som börjar, det kanske kan vara en per termin. Oftast är det tjejer i trean, fyran som börjar. Han säger att några hoppar av efter en termin eller två men så är det med killarna också. Han kan inte se att det är någon skillnad. Informant 5 säger att de flesta killar vill spela tuffare och aggressivare låtar där de mer ska banka på när de kommer upp i tonåren. Detta i en mycket högre utsträckning än vad tjejer gör. Han tror det har med den personliga utvecklingen att göra. Han säger:

[...] men killarna [...] när de kommer upp i tonåren då blir de [...] kaxiga på ett annat sätt och då känns det som om tjejerna inte tycker det är lika kul längre [...] (Informant 5)

Sammanfattningsvis säger han att killarna vid tonåren tar för sig i en högre utsträckning än vad tjejerna gör. Hos informant 4 kom frågan inte upp.

4.3 Underrepresentation av kvinnliga slagverkare

Under detta område beskrivs vad informanterna anser om *Snedfördelningen av kön inom slagverk* samt *Åtgärder mot snedfördelningen inom slagverk*.

4.3.1 Snedfördelningen av kön inom slagverket

Informant 1 tycker att snedfördelningen mellan manliga och kvinnliga trumslagare dels beror på att det finns för få kvinnliga förebilder. Han talar också om representation av kvinnliga musiker i media som då oftast går under epitetet ”tjejband”. Uttrycket ”tjejband” är något han motsätter sig emot. Han säger:

[...] i sammanhang som det bara är kvinnor i bandet och då är det ”tjejband” eller ett ”kvinnoband” och det tror jag förvränger lite grand eller rättare sagt förstärker den här bristen på identitet. Att se sin identitet som trummis tror jag. (Informant 1)

Men han påpekar också att det säkert finns tjejer som vill spela just i ”tjejband” liksom det finns killar som vill spela i ”pojkbänd” eftersom det epitetet också existerar. Informant 2 tror också att snedfördelningen beror på bristen av kvinnliga förebilder. Han har även funderat över vad som skiljer slagverk mot andra instrument med samma förutsättningar, men där det i princip är fördelat 50-50 mellan könen som spelar. Informanten tar saxofon som exempel. Informant 3 säger att han tror att snedfördelningen handlar om traditionen i instrumentet. Med det menar han att det inte finns så många kvinnliga förebilder. Informant 4 har märkt att det blir fler och fler tjejer som börjar spela trummor. Han tror att det delvis beror på att fler tjejer syns i media. Han säger:

[...] men att de ser på tv. Då ser de att det är tjejer som spelar och de hör att det är tjejband som lilar. Då kan de ju tycka, ja fan det går ju. Även om man är tjej så kan man spela trummor. (Informant 4)

Informant 5 säger att om man ser tillbaka till hur det såg ut för 10-15 år sedan så är det många fler tjejtrummisar nu men det går inte ens att jämföra med hur många killar det är som spelar. Han ställer också sig frågande till hur det kommer sig att det var så få tjejer som stod i kö till trummor när Kulturskolan hade kösystem. Han säger:

[...] det är egentligen där man kanske ska ta sig en funderare. Varför väljer inte fler tjejer att spela trummor? (Informant 5)

Han säger också att bristen på kvinnliga förebilder nog har med saken att göra.

4.3.2 Åtgärder mot snedfördelning av kön inom slagverk

Informant 1 säger att Kulturskolan borde ta extern hjälp i form av genusföreläsare för att undervisa Kulturskolans lärare i genusfrågor, samt att dessa frågor ska diskuteras i varje ämnesgrupp för att sedan tas upp i ett större perspektiv. Informant 2 tycker också det borde tas in extern hjälp. Han säger:

[...] det är otroligt dåligt att det inte skett ännu med tanke på hur mycket fortbildning vi har. (Informant 2)

Informant 3 tycker inte det borde göras något aktivt för att ändra snedfördelningen. Han säger:

Nej. Jag tycker inte man ska kvotera. (Informant 3)

Informant 4 har uppfattningen att pedagoger inte kan göra så mycket nu för att Kulturskolan har ändrat från kösystem till ett system där det är först till kvarn som gäller. Informant 5 beskriver att han egentligen inte funderat på varför det är så få tjejer och säger att han inte tagit det som en utmaning att få in flera, informanten säger att han inte tror det behövs. Men samtidigt säger

informanten att han gått in i Kulturskolans förra kösystem och tagit in tjejer just för att få fler tjejer att börja spela trummor.

4.4 Pedagogernas funderingar kring genusfrågor

Under detta område beskrivs om informanterna är medvetna om genus och genusfrågor. Tema i detta område är *Kunskaper om genus*.

4.4.1 Kunskaper om genus

Informant 1 säger att han har varit med på en genushelg som var anordnad av en ideell förening. Informant 2 har läst en termin genusvetenskap på universitet. Han är förvånad över att Kulturskolan har en sådan lågt fokus på genusfrågor. Han förde på tal om en situation där hela Kulturskolan Stockholm Stad hade en uppstartsdag i centrala Stockholm. Under denna heldag så talades det om Kulturskolans framtid och hur skolan ska kunna utvecklas till det bättre men ingenting om genus kom upp. Om den uppstartsdagen säger han:

Ett tydligt tecken på att genus inte prioriteras är att det överhuvudtaget inte nämns under Kulturskolans många timmar långa kickoff på Nalen. (Informant 2)

Informant 1 säger också att det finns genusgrupper i enheterna på Kulturskolan och att deras uppgift är att ta upp genusperspektivet på APT (arbetsplatsträff) och andra möten. Informant 2 sitter i en sådan grupp men säger att i den gruppen han har en stol har det inte hänt så mycket än. Informant 3 har inte på något sätt studerat genus men genom att ha barn på skola och i daglig verksamhet kommit i kontakt med termen. Informant 4 säger att genus har varit på tapeten ett antal år inom Kulturskolan.

Informant 5 säger att om han skulle beskriva ordet genus skulle han inte veta vad det är men att det handlar om manligt, kvinnligt, jämställdhet samt jämlikhet. Informanten säger att ifall han hör ordet tänker han på:

[...] att kvotera in kvinnliga chefer, om jag ska vara elak [...] (Informant 5)

Informanten säger att han är inte direkt emot kvotering, men att han tycker det är mindre bra med kvotering.

5. Analys

I denna del analyseras vad mina informanter anser i olika frågor.

5.1 Reflektioner om genuspedagogik i undervisningen

När det handlar om ifall informanterna på något sätt lär ut slagverk på olika sätt om det är tjejer eller killar så sa fyra av fem informanter att de inte tycker att de gör det, men två av informanterna säger också att de har gjort vissa justeringar genom att sätta ihop tjejer i grupp vilket jag anser är ett sätt att ta hänsyn till kön i undervisningen. I en av intervjuerna kom frågan inte upp alls.

När det kommer till hur informanterna ser på ifall det är relevant att ha könsuppdelad undervisning eller blandade grupper var det flera olika aspekter och tankar som kom upp hos informanterna. De flesta informanterna sade att när de började undervisa tänkte de överhuvudtaget inte i de barna. En informant gör det inte nu heller. Men de flesta har funderat i banor på att ha tjejgrupper, vissa har det redan och där kom olika aspekter upp. Tre av fem informanter har tjejgrupper men med olika syn på varför. De olika synsätten som kom upp var att Kulturskolan ska vara öppen för fler, att tjejer går fram fortare och därför behövs sättas tillsammans samt att det är viktigt för att det kan skapa förebilder för andra tjejer. Informanten som talade om vikten av att skapa förebilder menar att det då går att bryta den manliga normen som genomsyrar slagverket och främst dess historia. Där är informanten inne på en liknande teori som bland annat Öhrström (1989), Selander (2012) som skriver om traditioner inom instrument. Selander skriver bland annat att hon anser att vissa instrument är könsrollsindelade. Både Selander och Öhrström skriver att starkt klingande instrument som just slagverk traditionellt uppfattas som ett manligt instrument. Informanten vars resonemang liknade Öhrström och Selander tror inte att tjejer identifierar sig som trummis på samma självklara sätt som killar gör medan en annan informant hade en helt annan uppfattning och sade att han aldrig sett att tjejer på något sätt skulle ha svårt att se sig själv som trummisar. Så där var det en klar skillnad mellan de två informanternas tankar i frågan. För övrigt var fyra av fem informanter positiva till att ha tjejgrupper. En informant hade inte någon direkt åsikt.

När det kom till hur informanterna uppfattade blandgrupper sade alla att det oftast funkar bra men en informant sade att han tycker sig sett att tjejer i blandgrupp kanske ibland är lite mer osäkra än killarna och det tyckte jag var en intressant iakttagelse för där ser man koppling till hur Evenshaug & Hallen (2001) ser på pojkars instrumentella roll och flickors expressiva roll. Författarna skriver bland annat att inom den instrumentella rollen så uppmuntras pojkar till att vara dominerande, självsäkra, oberoende, målinriktade samt konkurrensinriktade. En informant sade att det var att föredra blandgrupper för att tjejer medför ett annat lugn och det blir en positiv stämning i gruppen, och där kommer Evenshaug & Hallens teori om flickors expressiva rollen in. Inom den expressiva rollen som flickor uppmuntras till skriver författarna att den innehåller egenskaper som omsorg, vänlighet, samarbetsvillighet och att vara sensitiva för andras behov.

Fyra av fem informanter ser en viss skillnad på pojkar och flickor i undervisningen. Med en av informanterna kom frågan inte upp. Informanterna hade även där olika iakttagelser. Tre av fem

informeranter säger att flickor gentemot pojkar har lättare att ta instruktioner och framför allt har de bättre motorik och då främst i yngre åldrar. Två av fem informanter säger också att flickor gentemot pojkar är mer osäkra och försiktiga.

Angående elever som slutar så kom det ämnet upp vid intervju med fyra av fem informanter. Tre av dessa informanter säger att det är vanligare att tjejer slutar än killar. En av informanterna ser inte att det är någon skillnad. När det kom till teorier varför det är så att tjejer oftare slutar än killar hade informanterna olika uppfattningar och det är svårt att se några gemensamma nämnare i informanternas uppfattningar.

5.2 Underrepresentation av kvinnliga slagverkare

Att alla fem informanter anser att det är en stor underrepresentation av flickor och kvinnor som slagverkare är väldigt tydlig i resultatet. Alla fem informanter är också överens om att det saknas förebilder och de som finns är alldeles för få. Representation av kvinnliga slagverkare i media kom upp och där var informanterna enhälliga med att det är för få kvinnliga slagverkare som syns i media men det intressanta var att det var två informanter som hade olika syn på en sak och det var "tjejband". En informant var helt emot att det ska kallas för "tjejband". Han har funderat över hur språkbruk kan få tjejer att inte kunna hitta en riktig identitet som trumslagare. Den andra informanten tyckte att det bara var bra att "tjejband" syns på tv. Han var av den uppfattningen att om tjejer ser andra tjejer spela så kanske det får en positiv effekt. Egentligen är informanterna ganska nära varandra men det är just bruket av språket som är skillnaden. Historiskt sett så spelar kvinnor i "kvinnoband" och män i "band". Där är det intressant att se kopplingen till vad O'Brien (2002) skrivit om epitetet "kvinnoorkestrar" som uppkom under 1920-talet. Hon skriver hur svårt det var för kvinnor att slå sig in och få samma respekt som männen genom att spela i en "kvinnoorkester". Öhrström (1989) och Selander (2010) skriver också att det fortfarande finns ett könsbundet regelsystem hur instrument uppfattas. Med det menar de att vissa instrument fortfarande är starkt förknippat till ett visst kön, speciellt de traditionella instrumenten inom rockmusik som trummor, bas och gitarr.

Liksom Öhrström (1989) så anser alla fem informanter att slagverket är ett traditionellt manligt instrument men en informant påpekar att det hänt något de senaste 10-15 åren. Men när det gäller frågan om att aktivt göra någonting åt att minska snedfördelningen mellan könen inom slagverk är informanterna splittrade. Där finns hela skalan mellan att inte göra någonting alls till att det bör göras något. Däremellan fanns det också informanter som inte riktigt hade någon uppfattning eller var ambivalenta. Tre av fem informanter har gjort medvetna val att få in fler tjejer genom kvotering. Det intressanta är att en av informanterna gjort detta utan att fundera på vad han egentligen gjort för han tycker inte direkt om kvotering säger han. Med kvotering i detta fall menas att informanterna tog tjejer som låg längre bak i Kulturskolans förra kösystem för att kunna få in tjejer överhuvudtaget. Kön till slagverk var väldigt lång och flickor i systemet var en klar minoritet. En informant var helt emot att kvotera in tjejer i undervisningen. Två av informanterna som tyckte att det skulle göras någonting och som hade konkreta förslag på hur, har på något sätt läst genuskunskap. De anser att Kulturskolan borde anlita extern hjälp som föreläsare i genus för att utbilda Kulturskolans personal för att på det sättet skapa en större medvetenhet bland pedagogerna. Att bli medveten om sociala strukturer och hur vår historia ser ut anser dessa båda informanterna är viktigt. De menar att

deras genusmedvetenhet har berikat deras syn som pedagoger. Detta fick mig att tänka på Bondestam (2004) och Kjellberg (2005) som skriver att genus och könsmedvetenheten borde finnas med i en pedagogs arbetsätt. Kjellberg(2005) skriver bland annat att en pedagog ska vara medveten om jämställdhet och diskriminering samt att pedagogen bör titta på sina egna attityder och värderingar samt tänka på sitt eget sätt att vara och agera. Bondestam (2004) skriver också att en könsmedveten pedagog ska vara medveten om könsrelaterade teorier som feminism och genus men inte propagera för dem utan när det är relevant framföra dessa teorier.

5.3 Pedagogernas funderingar kring genusfrågor

Alla fem informanter hade hört talas om genus men det var skillnad mellan deras kunskap och medvetenheten i ämnet. Två av informanterna har studerat genusfrågor men då på eget bevåg och inte genom till exempel Kulturskolans fortbildning eller de musikpedagogiska utbildningsprogram de gått. Tre av fem informanter var inte direkt insatta i ämnet och har inte funderat så mycket om det. En informant påpekade dock att han kommer i daglig kontakt med det för han har barn i skolan. Alla informanter säger att de inte fått någon utbildning genom Kulturskolan. Där kommer det fram rätt tydligt att Bondestam (2004) och Kjellberg (2005) syn på pedagogik inte kommit fram till ytan i Kulturskolans ledning. Både Bondestam (2004) och Kjellberg (2005) skriver att det är viktigt för en pedagog att bli välutbildade i hur samhällsstrukturen ser ut både i nutid och historiskt. Där är genusmedvetenhet en viktig del i den utbildningen. Detta för att pedagoger ska kunna leva upp till vad som skrivs i skollagen där det tydligt framgår att pedagoger ska motverka att barn faller in i traditionella könsmonster. Utan sådan fortbildning i vad traditionella könsmonster faktiskt är och hur dessa har uppstått är det svårt att kunna arbeta för att stävja dessa. Sammanfattningsvis när det gäller informanternas kunskaper och intresse för genusfrågor har de både spridda förkunskaper och engagemang för dessa frågor.

6. Diskussion

I detta kapitel kommer jag att diskutera resultatet från min studie utifrån det teoretiska ramverket samt forskningsläget.

6.1 Metoddiskussion

Inför intervjuerna förberedde jag mig genom att tänka på ett flertal saker under arbetet, till exempel att jag inte skulle ställa ledande frågor samt tänka på mitt kroppsspråk. Med det menar jag att försöka hålla mig helt neutral och att jag inte på något sätt genom mitt kroppsspråk skulle visa medkännande eller underkännande av informanternas svar på mina frågor. Ifall jag personligen skulle visat att jag tyckte svaren var tilltalande eller tvärtom kunde det eventuellt ha påverkat resultatet av intervjun. Jag fick inte heller avbryta informanterna under pågående samtal. Informanterna måste få tala till punkt samt ledande frågor skulle undvikas. Alla dessa saker som förbereddes märkte jag var väldigt svår att följa, speciellt vid den första intervjun. När transkriberingen inleddes av den första intervjun märkte jag att nästan alla moment som skulle undvikas uppstod, och jag bröt flera av dem. När jag lyssnade igenom intervjun upptäcktes att jag vid flera tillfällen, omedvetet, avbröt mina informanter med en ny fråga innan de hunnit svara och eventuellt reflektera över svaret de gav. Genom att göra så uppstod inte det flöde som jag strävade efter på grund av att jag inte lät informanten styra samtalet mer. Detta förbättrades successivt efter varje påbörjad intervju och vid det sista intervjutillfället fungerade min intervjuteknik bättre.

Min intervjuguide (se bilaga 2) bestod av åtta standardfrågor av personlig karaktär för att mjuka upp informanterna och mig själv. Sedan hade jag en fråga inom mitt forskningsområde som ställdes till alla och det var ”Hur många av dina elever är pojkar respektive flickor?”. Sedan hade jag inga fler frågor nedskrivna utan stödord kring ämnen som jag trodde skulle komma upp under intervjun. Dessa stödord var tänkt att få mig att hitta nya infallsvinklar i samtalet som kunde leda mig till nya frågor inom mitt forskningsområde. Detta sätt fungerade väldigt bra förutom det faktum att jag var tvungen att vara snabb i vändningarna för att hitta frågor så att det skulle bli ett bra flöde i samtalet och det var inte lätt alla gånger. I alla intervjuer stakade jag mig väldigt mycket och ibland tog det tid att formulera det jag ville fråga om. Men jag tror inte att min metod på något sätt påverkade resultatet. Detta av anledning att alla informanter talade om samma saker fast från sin egen livsvärld och det är det Kvale (1997) skriver att intervjuaren ska sträva efter. Så med det i åtanke ser jag mitt val av metod och hur jag utövade den som lyckad.

Efter att resultatet sammanställts fick informanterna läsa citaten från sina intervjuer som jag tänkte använda. Informanterna hade då möjlighet att godkänna dessa. Det var också så att tre av informanterna ville bli redigerade då jag i ena fallet hade missat att skriva om från talspråk till skriftspråk samt att två informanter kände sig felciterade. Dessa misstag korrigerades och alla informanter godkände sedan sina citat.

6.2 Resultatdiskussion

Här diskuterar jag mitt eget resultat. Avsnittet är indelat i fyra delar med rubrikerna *Normer*, *Genusmedvetenhet*, *Förebilder* och *Genuskunskaper*.

6.2.1 Normer

Informanterna har olika syn på om vi pedagoger ska göra något för att få in flera tjejer som slagverkselever. Här finns hela spektrat från att det inte ska göra något alls, till att det ska vara speciella tjejgrupper, till att det inte spelar någon roll. I princip alla vill att det ska vara blandgrupper men alla har olika syn på varför. Min slutsats blir då att detta är ett område som det inte diskuterats så mycket om bland slagverkslärarna. Detta var tydligt då flera inte riktigt hade funderat över frågan utan bara "kört" på så att säga. Och när frågan om hur mina informanter egentligen resonerar runt snedfördelningen av kön inom slagverk så började de att fundera lite djupare och kom in på saker som förebilder och jämställdhet märkte jag. Kjellberg (2005) skriver att det ultimata är att lärare funderar över sitt eget förhållningssätt om hur pedagogen ser på genus och jämställdhet. Att individen utmanar sina egna fördomar och *normer*. Men det är tydligt att flera inte har gjort det. Detta har däremot informanter som läst genus tydligt gjort. Detta genom att de talade om skillnader på ett helt annat sätt än andra informanter. Som jag ser det är det ett tydligt tecken på att genuskunskap är ett viktigt instrument för att skapa en modern pedagog som medveten vill agera för att skapa mer jämlikhet inom slagverk.

I mitt resultat framkom det tydliga skillnader i vad informanterna tycker om hur flickor och pojkar agerade i undervisningsrummet. Fokus på denna uppsats blev på flickor i och med att det är så få som spelar. Flera av mina informanter säger att flickor är mer försiktiga och blyga än pojkarna. Där finns det kopplingar till vad som skrivits under genus som social konstruktion i mitt teoretiska ramverk. Det intressanta är att mina informanter också där hade olika syn på varför och som tidigare nämnt hade de som har läst mer om genus en helt annan syn på varför än övriga. Från dessa så återkommer kopplingen till mitt teoretiska ramverk gång på gång. Då i syn på att flickor historiskt socialt har en annan *norm* på hur de ska vara än pojkar och att dessa normer är djupt rotade anser jag är tydligt.

I princip alla mina informanter ser att killar tar för sig mer och är mer framåt. Det verkar som om de bara har accepterat att det är så och inte direkt reflekterat över varför och det är det som jag vill komma åt. Jag tror att det beror på att vi är så inne i hur *normer* i vårt samhälle ser ut att vi helt enkelt inte tänker på att killar traditionellt sätt uppmuntras till att ta för sig och att tjejer då backar tillbaka. Det har inte jag heller gjort, fram tills för ett par år sedan. Några gör det inte nu heller och det finns de som ser skillnaden men inte tänker på det för de anser att det inte är viktigt. Igen återkopplar jag det till vad Evenshaug & Hallen (2001) skriver om att pojkar uppmuntras till en *instrumentell* roll. Här anser jag att vi pedagoger måste öppna våra ögon och se hur det ser ut i samhället och ha det i åtanke i vår undervisning. Jag menar inte att vi ska gå in och styra och ställa och propagera utan som Bondestam (2004) säger ha detta i vårt medvetande hur det faktiskt ser ut och om det blir relevant då att gå in och göra någonting.

6.2.2 Genusmedvetenhet

Jag vill ge ett exempel om en tjej som under min lektion grät så fort killen hon spelade tillsammans

med gjorde någonting som hon tyckte var bättre än det hon gjorde. Jag valde att ta henne ur gruppen och ha henne enskilt då situationen blev ohållbar för båda eleverna. För mig var det tydligt att hon kände sig osäker på sig själv som trumslagare och jämförde sig hela tiden med killen. Helst hade jag velat sätta in henne med andra tjejer i hennes ålder men tyvärr har jag inte tillräckligt med tjejelever för det. Vissa pedagoger säger att ”jag har killar som är känsliga också så det är inte bara tjejer som tillhör den kategorien”. Visst kan det vara så men det är, enligt mig och mina erfarenheter, inte lika vanligt eftersom det är en sån stor överrepresentation av pojkar. Så där har vi manliga slagverkspedagoger en uppgift att få flickor att känna sig trygga i vår manliga miljö tror jag. Jag har ingen mirakelkur på hur vi pedagoger ska gå tillväga för att uppnå detta, men genom att bara vara medveten om situationen så har det tagits ett stort steg framåt tror jag.

Alla informanter säger att det är i övre tonåren som både killar och tjejer slutar. Oftast är det andra intressen som tar över och det är inget konstigt med det. Men flera av mina informanter säger att killar oftast tar över i den åldern och vill spela hårdare, tuffare musik och kanske mer speltekniskt avancerade låtar än tjejerna och det är då som tjejer slutar, och även där så uppfattar jag att pedagoger tar det för givet att det är så och det tycker jag är oroväckande. Jag tycker mig se att den uppfattningen blivit en norm. Här har vi slagverkspedagoger åter igen en uppgift att fylla anser jag. Det är helt fel i min mening att de få tjejer som finns är de som slutar för att tjejerna kanske känner att de inte passar in. Därför borde vi sätta in mer resurser och ha en *genusmedveten undervisning* genom att lägga större fokus på vad de underrepresenterade vill få ut av sin undervisning. Med det menar jag inte att negligera de andra utan att kanske sätta in just dessa, oftast killar, i samma grupp. För jag anser att det är fel att låta tjejerna falla ifrån eftersom att normen ser ut som den gör. Här kanske det är viktigt att just under tonåren, som är jobbig redan som den är, sätta in extra resurser för just de tjejer som är kvar för att få dem att känna sig motiverade för att spela vidare, för som en informant säger är de oftast väldigt duktiga. Och just att skapa tjejgrupper kan kanske vara en åtgärd som det borde funderas extra på bland slagverkspedagoger inom Kulturskolan.

När det kommer till snedfördelning inom slagverk är situationen, anser jag, inte tillfredställande och jag tror det behöver göras förändringar för att detta ska ändras. Även om det är bättre nu än det var för 10-15 år sedan, det vill säga att det är fler tjejer som spelar nu, är det ändå uppseendeväckande få flickor som spelar trummor och då främst få äldre tjejer. Där anser jag att vi manliga pedagoger förbisett hur det ser ut och bara ”kört” på utan att egentligen fundera på varför och accepterat att situationen är som den är. Jag tror inte detta beror på att pedagoger inte bryr sig, tvärtom, utan jag tror som Selander (2012) skriver att vi omedvetet för vidare normen att det är som det är. Men det går att göra några enkla saker för att förändra och här kommer jag tillbaka till *genusmedvetenheten*.

Jag tror verkligen på genusforskning och att den i långa loppet gör så att vi alla blir vinnare med en jämställd fördelning inom slagverket. I min studie finns det en informant som har en mycket jämnare fördelning pojkar och flickor. Detta genom medveten genuspedagogik. Den informanten har en sådan hög procentsats som 30%. Det är minst dubbelt så många som den som har näst flest antal tjejer. Detta har han gjort helt medvetet för att han har läst genuskunskap och läst hur det ser ut historiskt och därefter börjat reflektera över hur det ser ut nu. Detta borde alla göra anser jag för det är många av de gamla fördomar som ligger kvar. Till exempel synen att det bara är så att tjejer inte spelar trummor, för att de inte är intresserade helt enkelt. Det tror inte jag utan här behöver vi ta tag och starta upp tjejgrupper anser jag, just för att försöka ändra på normen och därigenom kanske i framtiden bidra till att det förhoppningsvis är fler tjejer som spelar trummor. Då kanske normen är annorlunda och vi har en mycket större mångfald inom slagverk. För jag tror att vår fantastiska

instrumentgrupp, med alla ljud, klanger, känslor och musikupplevelser vi kan åstadkomma, bara kan vinna på att få in en annan syn och känsla för hur man spelar slagverk som jag personligen tror tjejer kan bidra med.

6.2.3 Förebilder

För att detta ska kunna förverkligas är vikten av kvinnliga förebilder viktig anser jag. Problemet vi har och har haft är att det finns så få äldre tjejer för de yngre att se upp till och framförallt saknas det kvinnliga slagverkspedagoger. Men det positiva är att det finns föreningar som aktivt jobbar för att få in fler tjejer inom musiken överlag, bland annat Popkollo (Riksorganisationen Popkollo). Popkollo är en nationell organisation som riktar sig till tjejer mellan 12 och 18 år som får lära sig spela instrument och spela i band, skriva låtar och ha workshops inom olika musikområden. Många av dessa försöker också att ha enbart kvinnliga ledare för att dessa tjejer som kommer till Popkollos verksamhet ska få så många kvinnliga förebilder som möjligt. Detta tycker jag är en bra förening som aktivt jobbar för att bryta den manliga normen inom främst populärmusikkulturen som råder. Inom slagverk så finns det en förening som heter Slagverkskollo (Lagström, 2012), som är grundad av två slagverksstudenter från Kungl. Musikhögskolan men som är specialinriktad på just slagverk. Slagverkskollo är öppen för ungdomar mellan 9 och 16 år som ett par veckor om året får spela slagverk. I skrivandets stund planeras det inom Slagverkskollo att bilda en avdelning de vill kalla för Nova Lee. Nova Lee ska vara enbart för tjejer vars mål är, som en av medlemmarna i Slagverkskollo säger, kunna ge tjejer chansen att tillsammans kunna identifiera sig som slagverkare på deras egna villkor. Det som är bra med denna förening är att de strävar efter att det ska vara gratis för dessa tjejer men främst att en av ledarna, och tillika grundare, är en kvinnlig slagverkspedagog. Detta är något som jag ser som positivt.

6.2.4 Genuskunskaper

Det är en tydlig skillnad på hur informanter som har genuskunskaper resonerar och de som inte har det. De som har läst genusvetenskap har ett helt annat förhållningssätt till genusfrågor och de är positiva till forskning i genusfrågor. De som inte har läst genus har en annan inställning där jag märkte att de inte hade samma engagemang som de som har läst genus. För egen del kunde jag nog kalla mig för motståndare till allt som hade med genus att göra innan jag läste kursen jag nämnde i inledningen. Jag fick en olustkänsla i magtrakten bara jag hörde uttrycket då jag förknippade det med mansfientlighet och orättvisa påhopp mot män överlag. Men jag har haft fel. För det finns många fällor inom genusvetenskap som det går att trilla dit på. Bland annat att se genus som jämställdhet. Många lever och har växt upp i jämställda hem och då inte förstår vad det pratas om för de ser inget problem i sitt privata liv tror jag. Men jämställdhet är en annan sak än genus. Många har också en föråldrad syn om skillnader mellan könen som innefattar att lägga tyngdpunkten på de fysiska förhållandena vi har när vi föds. Det talas bland annat om antal kromosomer och muskelmassa. Och när det kommer till fysik är det ju tydliga skillnader men i det lägger många också in den saken att män då ska vara tysta och starka medan kvinnor ska vara inkännande och förstående. Det är det jag uppfattar att genusvetenskap vill bryta myter om.

Jag har förstått det som att viss genusvetenskap lyfter fram perspektivet att det vi förväntas vara som flicka respektive pojke är inget vi föds med utan det är något vi lär oss att bli. Något som också missuppfattas är att vissa tar saker och ting personligt och tänker att alla lever på samma sätt. Som exempel ”jo men min dotter får spela trummor” eller som kvinna ”jo jag spikar eller lagar bilen när

den är trasig” eller som man ”jo jag dammsuger och diskar varje dag”. Men det är inte detta det handlar om utan det är mer hur samhället i stort ser ut och inte hur det ser ut för enskilda personer. Det finns en fara när diskussionen förs på en sådan nivå, för människor tar lätt till sig kritik och kan ta den personligt.

6.3 Kulturskolans fortsatta utveckling - genusmedveten pedagogik i Kulturskolan

Kulturskolan har här en viktig uppgift anser jag. *Genusmedveten pedagogik* är någonting som alla högskoleutbildade, professionella pedagoger borde ha i sin ryggsäck. Tyvärr ingår detta inte i alla musikpedagogers grundutbildning, vilket jag anser vore en självklarhet eftersom vi jobbar med barn och ungdomar. Här kommer Kulturskolans fortsatta utveckling in. Många ser skeptiskt på utbildning inom genus precis på samma sätt som många såg skeptiskt på miljömedvetenhet för tio år sedan. Men se vad som har hänt på det området. Medvetenheten nu mot för tio år sedan är väsentligt större och mycket görs praktiskt för att förbättra miljön på våra arbetsplatser. Om samma fokus läggs på *genusfrågor* och *genusutbildning* så är jag övertygad om att vi inom tio år kommer att ha den Kulturskola i världsklass med välutbildade, moderna och professionella pedagoger som Kulturskolan Stockholm Stad strävar efter att bli. Men då måste det sättas igång för här finns bara vinnare anser jag. Detta är inte något som kan ändras över en natt men med mer fokus på genus och på hur samhället ser ut nu samt hur vår historia sett ut tror jag vi kan komma någonstans. Det gäller bara att börja och pröva sig fram för de som inte gjort det än för har man modet och viljan så går det. Och för oss som försöker tycker jag man kan ha den inställningen, som en av mina informanter sa, att man kan kanske alltid göra mer men...ja...små myrsteg.

7. Litteraturförteckning

Andersson, Martin & Hallman, Markus (2006). *Varför vill killar inte spela tvärflöjt? En studie om hur barn och ungdomar väljer instrument i musikskolan*. (Examensarbete 10 poäng Göteborgs universitet).

Tillgänglig på Internet: <http://www.uppsatser.se/uppsats/f15e88c773/> Hämtad 2012-09-18

Björck, Cecilia (2011). *Claiming space [Elektronisk resurs] : discourses on gender, popular music, and social change*. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, 2011

Tillgänglig på Internet: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/24290/> Hämtad 2013-05-10

Bondestam, Fredrik (2004). *Könsmedveten pedagogik för universitets- och högskolelärare: en introduktion och bibliografi*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Borgström Källén, Carina (2011) *När musiken står på spel* (Licentiatuppsats, Göteborgs universitet).

Tillgänglig på Internet: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/27998/2/gupea_2077_27998_2.pdf/ Hämtad 2013-05-10

Burr, Vivien (2003). *Social constructionism*. 2. ed. London: Routledge

Connell, Raewyn (2009). *Om genus*. 2., utvidgade och omarb. uppl. Göteborg: Daidalos

Derkert, Jacob (2003). *Om kvinnligt och manligt i musiken*. NM/T. Nutida musik/Tritonus (Print). 2003:1, s. 5-8

Esaiasson, Peter (2007). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 3., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Evenshaug, Oddbjørn & Hallen, Dag (2001). *Barn- och ungdomspsykologi*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Ganetz, Hillevi (2009). *Rundgång: genus och populärmusik*. Göteborg: Makadam

Jansson, Jan & Bjerrehus, Benny (2008). *Varför är det så få tjejer som spelar trummor? En intervjustudie i trumlärares syn på varför det är så få tjejer som väljer att spela trummor*. (Examensarbete 15 hp Malmö högskola).

Tillgänglig på Internet: <http://www.uppsatser.se/uppsats/859617e095/> Hämtad 2012-09-18

Josefson, Helena (2005). *Genus - hur påverkar det dig?*. 1. uppl. Stockholm: Natur och kultur

Kjellberg, Erik (red.) (2007). *Natur & kulturs musikhistoria*. 2., rev. [och utök.] utg. Stockholm: Natur och kultur

Kjellberg, Karin (2005). *Snacka om jämställdhet!*. 1. uppl. Stockholm: Rädda barnen

Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Lagström, Jesper (2012). Personlig korrespondens, 2012-08-20

Malmström, Dan (1996). *Härligt, härligt men farligt, farligt: populärmusik i Sverige under 1900-talet*. Stockholm: Natur och kultur

O'Brien, Lucy (2002). *She bop II: the definitive history of women in rock, pop, and soul*. New York: Continuum

Olofsson, Britta (2007). *Modiga prinsessor och ömsinta killar: genusmedveten pedagogik i praktiken*. Stockholm: Lärarförbundets förlag

Riksorganisationen Popkollo [elektronisk resurs].

Stockholm: Riksorganisationen Popkollo.

Tillgänglig på Internet: <http://www.popkollo.se/verksamhet/sommarkollo/> Hämtad 2013-05-18

Selander, Marie (2012). *Inte riktigt lika viktigt?: om kvinnliga musiker och glömd musik*. Möklinta: Gidlund

Skolverket [elektronisk resurs].

Stockholm: Skolverket.

Tillgänglig på Internet: http://www.skolverket.se/lagar-och-regler/2.3134/2.5007?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww4.skolverket.se%3A8080%2Fwtpub%2Fws%2Fskolfs%2Fwpubext%2Ffs%2FRecord%3Fk%3D572/ Hämtad 2012-10-23

Svaleryd, Kajsa (2003). *Genuspedagogik: en tanke- och handlingsbok för arbete med barn och unga*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Uppsatser.se. <http://www.uppsatser.se/> Juli 2012

Wrede, Elin (2008). *Är du en kvinnlig trummis? - en kvalitativ studie om kvinnor inom jazz- och improvisationsmusik*. (Examensarbete 15 hp Lunds universitet)

Tillgänglig på Internet: <http://www.uppsatser.se/uppsats/8ae18f926f/> Hämtad: 2012-08-18

Öhrström, Eva (red.) (1989). *Kvinnors musik*. Stockholm: Utbildningsradion

8. Bilagor

8.1 Bilaga 1 – Brev till intervjupersoner

Stockholm 2011-01-15

Hej!

Mitt namn är Stefan Schöning och jag har ett vikariat på ett år i Bromma kulturskola. Samtidigt så studerar jag på SMI:s instrumentlärarprogram, inriktning slagverk och håller på att skriva min C-uppsats.

Jag har själv funderat över att det är så få tjejer som är slagverkselever på Kulturskolan och valde att undersöka detta ämne för min uppsats. Min förhoppning är att prata med andra slagverklärare om detta och undersöka hur andra tänker om det. Mina funderingar är hur det kommer sig att det är så få flickor som spelar slagverk och om slagverklärare i Stockholms Kulturskola dels reflekterat över det samt ifall de gör något praktiskt åt att få in fler tjejer som slagverkselever.

Tanken är att i studien kommer det att göras ett antal intervjuer med verksamma slagverklärare i Kulturskolan Stockholm. Intervjuerna kommer att vara anonyma. Jag undrar ifall Du skulle vilja delta i denna studie?

Om det finns intresse så kontakta mig gärna så hittar vi en tid för en intervju. Tidsram för intervjun är ungefär 20 - 45 min.

Mvh/Stefan Schöning
07x/xxxxxxx
stefan.schoning@xxxxx.se
stefan.schoning@xxxxx.se

Handledare:
Maria Calissendorff
Fil.dr. Lektor i musikpedagogik
Vxl: 08-xxxxxxx
maria.calissendorff@xxxxx.se

8.2 Bilaga 2 – Intervjuguide

Introduktionsfrågor

- Vad heter du?
- Hur gammal är du?
- Vad jobbar du som?
- Vad har du för utbildning?
- Var jobbar du nu?
- Hur mycket jobbar du?
- Hur många elever har du?
- Hur många av dina elever är pojkar respektive flickor?

Stödord

- Genus
- Kvinnligt/Manligt
- Pojkar/Flickor
- Läroplan
- Förebilder
- Gruppundervisning
- Enskild undervisningen
- Tjejgrupper
- Killgrupper
- Teknik
- Lokal
- Ålder
- Språkbruk
- Mjuk
- Hård